

Мэнэ Хангалас улууһун үөрэҕириитин үлэһиттэрин Олунньутаабы мунньаба

2026 сыл, олунньу 13 күнэ

Аллараа Бэстээх

«Дойдуга үөрэҕирии программаларыгар утумнааһыны киллэри: уһуйаантан үрдүк
үөрэххэ дылы»

Үөрэҕирии салалтатын начаалынньыга

Плотникова И.М.дакылаата

Ытыктабыллаах кэллиэгэлэр, ыңгырыылаах ыалдьыттар!

Олунньу 13 күнэ – Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр төрөөбүт тыл уонна сурук-бичик күнэ. Бу бэлиэ түгэнинэн уонна үүммүт 2026 сылынан эһигини барыгытын эбүрдэлиирбин көнүллээн!

Мэнэ Хангалас үөрэҕириитин ситимигэр ааспыт 2025 сылга стратегическай соругунан «Ыччат уонна оҕолор» национальнай бырайыагы, Үөрэҕирии сайдыытын стратегиятын, Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Дархана А.С.Николаев 177 №-дээх ыйаабын олоххо киллэрии буолла. Ону тэнэ «Мэнэ кэскилэ-7» үөрэҕирии сайдыытын программатын түмүктүүр сылыгар үктэннибит.

Үөрэҕирии ситимигэр 29 орто уопсай үөрэх оскуолата, 3 сүрүн уопсай үөрэхтээһин оскуолата, 2 начаалынай оскуола - оҕо саада, 1 анал (коррекционной) оскуола-интернат, 20 муниципальнай оскуола иннинээҕи үөрэхтээһин, 3 оҕону эбии үөрэхтээһин тэрилтэлэрэ, 1 психологическай-медицинскэй-социальнай арыаллааһын киинэ үлэлииллэр.

Быйылгы үөрэх дьылыгар 0-7 саастаах 3101 оҕоттон 2267 оҕо оскуола иннинээҕи үөрэх тэрилтэлэринэн хабылыннылар. 444 кылаас-комплектка 5869 оҕо үөрэнэр. 14 интернатка 301 үөрэнээччи олорор. Үөрэҕирии ситимигэр 2849 киһи үлэлиир, онтон педагога 1528.

Дойду, эрэгийиэн салалтата үөрэҕирии ситимин иннигэр туруорар биир сүрүн соругунан дойду технологическай суверенитетын хааччыйыы, онно бэлэмнээх кэнэҕэски каадырдары бэлэмнээһин буолар. Ол инниттэн судаарыстыбаннай түмүктүүр аттестацияҕа выпускниктар математика, физика, информатика, химия, биология предметтэрин талан ылыылара ураты болҕомтону ирдир. «Ыччат уонна оҕолор» национальнай бырайыак былааннаах көрдөрүүлэрин ситиһэргэ Үөрэҕирии уонна билим министриэсцитигэ 2026 сылга туруорбут сыыппараларын ситиһэн былырыынны көрдөрүүбүтүн үрдэтэр туруктаахпыт. Аны талан ылбыт эксээмэннэри ситиһиилээхтик туттарарга хаалбыт ыйдарга күүстээх үлэ барара ирдэнэр.

Ааспыт сылга орто анал үөрэххэ 243, үрдүк үөрэххэ 149 выпускниктар киирдилэр, уопсайа 97,2%. Республика таһыгар 28 оҕо үөрэҕин саҕалаата.

Рейтинговай улуустар икки ардыларыгар ытыллар идэҕэ туһаайыы «Профессионалы» чемпионатка 2025 сылга Мэнэ Хангалас хамаандата 2 миэстэ, «Инникигэ Харды» республиканскай научно-практическай конференцияҕа уопсай түмүккэ икки сыл субуруччу 3 миэстэ буолары ситиспитэ. 78 эдэр чинчийээччи быйылгы НПК-ҕа кыттыбытыттан 37 оҕо лауреат уонна дипломант аатын сүктүлэр. Олортон 18 үөрэнээччи технологическай хайысхалаах секцияларга ситиһиилэннилэр. Моорук орто оскуолатын үөрэнээччитэ Окорокова Ньургуйаана Афанасий Петрович Мунхалов аатынан анал истипиэндыйэни тутта.

Улахан болжомто оџону идѣѣ туһаайыга ытыллар, ол курдук 9 оскуолаѣа 33 профильнай уонна фирменнай кылааска 441 оџо анал бырыгараамманан үөрэнэллэр. Ол иһигэр медицинскэй, педагогическэй, агротехнологическэй, медиа, креативнай индустрия кылаастара аһыллыбыттара. Быйылгаттан бу кылаастар кедьүүстэрэ анал механизмнарынан сыаналаныахтара.

8 оскуола 205 үөрэнээччитэ «Мин бастагы идэм» бырайыакка кытыннылар, кинилэртэн 192 үөрэнээччи бүтэрэн сибидиэтилистибэ ыллылар

2025 сыл оџо сайынны тэрээһиннээх сынньаланынан уопсайа 2085 (35%) улууспут оџолоро араас хайысхалаах лааѣырдарга сынньаннылар, күүс-уох ыллылар. Сайын устата 8 нэһилиэккэ 112 оџо үлэнэн хабылынна. 314 оџо тустуу, хапсаѣай уонна саха төрүт көрүннэригэр тренировочнай сбордары аастылар. Сайынны сынньаланы уонна оџо доруобуйатын бөѣөргөтүүнү тэрийиигэ ааспыт сыл түмүгүнэн өрөспүүбүлүкэ 4 бастын улууһугар киирдит.

«Ычат уонна оџолор» национальнай бырайыагынан 25 оскуолаѣа «Основы безопасности и защиты Родины», «Труд (Технология)» предметтэргэ кабинет тэрилэ тарѣанна. Урукку өттүгэр «Үөрэѣири» национальнай бырайыагынан «Точка роста», ЦОС, «Доброшкола», «Успех каждого ребенка», «Патриотической иитии» хайысхаларынан, «Беспилотные авиационные системы» национальнай бырайыагынан оскуолалар материалнай-техническэй базалара бөѣөргөтүллүбүт.

Ааспыт сылга оскуолалар Бүтэйдээх, Чыамайыкы, Матта, Хаптаѣай, Хорообут орто оскуолалара, «Кэнчээри» оџону сайыннарар киин араас фондалар, СӨ үбүн министриэристибэтин Граннарыгар тигистилэр.

2025 сылга Мэнэ Ханалас улууһугар методическай сулууспа тэриллитэ 85 сылын бэлиэтэтибит. Бу историческай дата чэрчитинэн үөрэх тэрилтэлэригэр сыл устата элбэх этаптардаах, дириҥ ис хоһоонноох Методическай марафон ытылынна. Бу марафонна 29 оскуола, 4 эбии үөрэхтээһин тэрилтэтэ, 20 уһуяан кыттыыны ыллылар, олортон 41 тэрилтэ марафону ситиһиилээхтик түмүктэтилэр. Марафон чэрчитинэн мэтэдьиичэскэй үлэѣ педагогтары көѣүлүүр сонун механизмнар көстүбүттэрэ биһигини үөрдэр. Ф.Г.Охлопков аатынан Майа орто оскуолатыгар «Аһаѣас уруктар бэстибээллэрэ» ытыллан кыайыылаахтар идэлэрин таһымын атын эрэгийэннэ үрдэтэр кыахтаммыттара. Матта орто оскуолатыгар педагогическай үлэ бэтэрээнэ Ксения Алексеевна Харитоновна сыдыаннара бастын үлэлээх мэтэдьиичэскэй холбоһуктарга бириэмийэлэри олохтообуттара кэрэхсэбиллээх уонна атыттарга холобур буолуон сөп.

Педагогтар идэлэринэн күрэхтэргэ ситиһиилээхтик кытыннылар. 5 педагог өрөспүүбүлүкэ таһымыгар лауреат уонна призер ааттарын сүктүлэр. Майатааѣы «Чуораанчык» уһуяан иитээччитэ Варфоломеева Сахайаана Ильинична өрөспүүбүлүкэ чизин Арасыйыаѣа «Сыл иитээччитэ» уонна «Төрөөбүт тыл бастын учуутала» күрэхтэргэ көмүскэтэ. В.П.Ларионов аатынан Майа орто оскуолатын учуутала Никанорова Ирина Васильевна төрөөбүт тыл уонна нуучча тылын учууталларын "Патриот учуутал" диэн XVII-с Арасыйыатааѣы маастар-кылаас күрэѣэр кыайыылаах буолла. Аллараа Бэстээх Г.М.Артемов аатынан орто оскуолата педагог-библэтиэкэр Фомина Прасковья Семеновна салалтатынан «Самая читающая школа» Бүтүн Арасыйыатааѣы күрэххэ кыайыылааѣынан буолла.

Ытыктабыллаах мунньах кыттыылаахтара!

Үөһээ этэн аһарбытым курдук, үөрэѣири сайдыытын торумнуур улахан суолталаах докумуонунан 2036 сылга дылы оноһуллубут Стратегия буолар. Стратегия олоххо киирдэѣинэ Россия үөрэѣириитин тиһигэр бесшовнай үөрэхтээһин олоххо киириѣѣ. Бу тиэрмини сахалы тылбаастыыр уустук буолла. Туруору тылбаастаатахха сиигэ суох,

быһа суох үөрэхтээһин диэххэ сөп эбэтэр ис хоһоонунан тылбаастаахха кэлимсэ диир өйдөнүмтүө буолуо. РФ Бырабытылыстыбатын бэрэссэдээтэлин солбуйааччы Дмитрий Чернышенко быһаарбытынан, уһуйаантан, оскуолаттан саҕалаан орто идэтийбит, үрдүк үөрэх кыһаларыгар тийэ таһымтан таһымна көһүү ситимнээхтик барыахтаах, таһымнар үөрэтэр бырагырааммалара бэйэ бэйэлэрин ситэрсиихтээхтэр, хас биирдии таһымна оҕо ылбыт сатабыллара, сыаннастара сайдан иһиэхтээхтэр уонна оҕону идэтин таба таларыгар уонна олоххо миэстэтин буларыгар бэлэмниэхтээхтэр. Урукку өттүгэр педагогика билимигэр уонна быраактыкатыгар баар утумнааһын (преемственность) диэн өйдөбүл кэнэтиллэр.

Онон биһиги сана үүммүт 2026 сылбытын бу тиэмэттэн саҕалаабыппыт түбэспиччэ буолбатах. Биллэрин курдук уопсай үөрэхтээһин алын таһымынан оскуола иннинээҕи үөрэхтээһин буолар. Арасыйа Үөрэҕириитин министриэтибэтэ бу сылы Оскуола иннинээҕи үөрэхтээһин сылынан биллэрбитэ. Министир Сергей Кравцов оскуола иннинээҕи үөрэхтээһин оҕо инникитин бөҕө тирэҕэ буоларын туһунан бэлиэтээн этэр.

Мэнэ Ханалас улууһугар быйыл оскуола иннинээҕи үөрэхтээһин 100 сылын туолар. 1926 сыллаахха Хаптаҕайга маннайгы оҕо былаһаакката тэриллибитэ. Бу историческай үбүлүөйдээх түгэн Арасыйаҕа биллэриллибит сылы кытта түбэспитэ биһиэхэ икки төгүл эппиэтинэстээх буолла. Уһуйааннар материальнай-технической базаларын тупсарыыга, педагогическай каадырдары өйөөһүннэ, иитии сана методикаларын киллэриигэ биһигиттэн былааннаах үлэ ирдэнэр.

Хас биирдии оҕоҕо табыгастаах эйгэни тэрийиэхтээхпит. Оҕону сайыннарар эйгэ бары өттүнэнэн ирдэбилгэ эппиэттиир, оҕо уратытын учуоттуур буолуохтаах. Чуолаан доруобуйаларынан хааччахтаах кырачааннар болҕомто киинигэр сылдыахтаахтар. Оҕо сайдыытыгар ураты оруолу төрөөбүт тыл ыларынан тэриллэр эйгэ сахалыы буоларыгар кыһаллаахтаахпыт. Оскуола иннинээҕи уонна начальнай үөрэхтээһин бырагырааммалара ситимнээх буолалларын ситиһиэхтээхпит.

Улууспут уһуйааннара иитээччилэр идэлэринэн уонна мэтэдьиичэскэй таһымнарын сайыннарыыга былааннаах үлэни ыталлар. Улуустааҕы үөрэҕирии салалтатын иһинэн уһуйаан мэтэдьиистэрин сүбэтэ үлэтиир. Идэлэринэн куурустар, сэминээрдэр, күрэхтэр, атын да тэрээһиннэр бараллар. 4 уһуйаан (Майа «Кэнчээри», Аллараа Бэстээх «Сказка», Хаптаҕай «Хомусчаан», Төнгүлү «Олимпиаоник») өрөспүүбүлүкэтээҕи инновационнай былаһаакка буолаллар. Ытыллар дьаһаллар көдүүстэрин үрдэтэр, үөрэтии-иитии процеһыгар сананы киллэрэр уһуйаан ахсаанын эбэр сруктаахпыт.

Оскуола иннинээҕи үөрэхтээһин хаачыстыбатын үрдэтиигэ төрөппүт оруола улахан. Төрөппүттэри кытта тэрээһини ытытынан мунурдаммакка, кинилэргэ үөрэх ис хоһоонун, кыра саастаах оҕо уйулҕатын, кинини иитии уратыларын билиһиннэрэргэ күннэтэ үлэ барыахтаах. Төрөппүтү үөрэхтээһин бырагырааммата 2030 сылга дылы бары эрэгийиэннэргэ толору киириэхтээх.

Күндү кэллиэгэлэр!

2026 сылга «Мэнэ кэскилэ 7» бырагыраамманы анаалыстаан, хас биирдии үөрэх тэрилтэтин миссиятын, сыалын-соругун чопчулаан, көдүүһүн үрдэтэн сана бырагыраамманы торумнуур сруктаахпыт.

Кэлэр кэскилбит- кэнчээри ыччаппыт, кырачаан оҕолорбут инникилэрин түстүүргэ, дойдубутун- норуоппутун ааттатар дьону иитэн таһаарарга күүспүтүн түмүөбүн, бииргэ үлэлиэбин!